

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد / بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم / از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

برگرفته از: وبلاگ کرادله - ۱۳ اکتوبر ۲۰۲۲*
نویسنده: کارین کنایسل**
برگردان: سایت «۱۰ مهر»
۲۸ اکتوبر ۲۰۲۲

مالی جهانی در مقابل انرژی جهانی: دست بالا با که خواهد بود؟

کشمکش کنونی بین غرب مصرفکننده نفت و گاز و کشورهای تولیدکننده انرژی بیش از آنچه به نظر می‌رسد، مهم و بسیار عمیق‌تر از جنگ در اوکراین است.

در جنگ بین مالی جهانی و انرژی، یک واقعیت روشن است: شما می‌توانید پول چاپ کنید اما نمی‌توانید نفت چاپ کنید. در ۶ اکتوبر، زمانی که اتحادیه اروپا با اعمال سقف قیمت نفت روسیه به‌عنوان بخشی از بسته جدید تحریم‌ها علیه مسکو موافقت کرد، ۲۳ وزیر نفت از گروه کشورهای تولیدکننده نفت اوپک پلاس خواستار کاهش قابل توجه سهمیه تولید مشترک خود شدند.

تصمیم جمعی آنها برای کاهش تولید حدود دو میلیون بشکه در روز، واکنش‌های خشونت‌آمیزی را به‌ویژه در ایالات متحده برانگیخت و حتی صحبت از «اعلام جنگ» شد. اتحادیه اروپا احساس خیانت می‌کند، زیرا کاهش تولید اوپک پلاس می‌تواند قیمت سوخت را افزایش دهد و از فشار ۸ بسته تحریمی آنها بکاهد. علی‌رغم این روایت که جهان به‌سوی «دوران پس از نفت» پیش می‌رود، به‌نظر می‌رسد که سگ پیر هنوز زنده است زیرا اوپک همچنان موضوع بحث است.

اوپک مثل همیشه مطرح است

اوپک و ده تولیدکننده انرژی غیراوپک - از جمله روسیه - از دسامبر ۲۰۱۶ سیاست تولید خود را هماهنگ کرده‌اند. در آن زمان، تحلیلگران به این فرمت «اوپک پلاس» شانس کمی برای تأثیرگذاری می‌دادند.

بهیاد می‌آورم که در آن زمان، در اتاق مطبوعات دبیرخانه کُل اوپک در وین این اعلامیه را تحقیر کردند. اما اوپک طوفان بازار جهانی نفت را در سال‌های اخیر پشت سر گذاشته و به‌عنوان یک بازیگر کلیدی ظاهر شده است. وضعیت استثنائی بهار ۲۰۲۰ در دوران قرنطینه همه‌گیری جهانی کووید - ۱۹ را بهیاد بیاورید، زمانی که معاملات آتی برای خریدهای نفت ایالات متحده در برخی مواقع حتی با قیمت‌های منفی اعلام شد، اما در اپریل ۲۰۲۱ دوباره به بالاترین حد خود بازگشت.

خلاف روند فرار در بازار نفت بین سال‌های ۱۹۷۳ و ۱۹۸۵، زمانی که بین اعضای اوپک اتفاق نظر چندانی وجود نداشت و بسیاری مرگ آن را پیش‌بینی کرده بودند، امروز، رقبای سابق مانند عربستان سعودی و روسیه موفق شده‌اند منافع خود را به کارتهای قدرتمندی تبدیل کنند.

در آن زمان، رسم بر این بود که ریاض در اوپک منافع واشنگتن را در نظر می‌گرفت و آن را اجراء می‌کرد: یک تماس تیلیفونی از پایتخت امریکا کافی بود. هنگامی که شرکت نفتی امریکائی آرامکو - که مانند بازوی بلند ایالات متحده در پادشاهی عمل می‌کرد - در اوایل دهه ۱۹۷۰ توسط عربستان سعودی به‌عنوان بخشی از روند ملی شدن جهانی، ملی شد، وعده گرامت به ایالات متحده، صرفاً با دست دادن داده شد.

دوران «هفت خواهران»، کارتهای از شرکت‌های نفتی که بازار نفت را تقسیم می‌کرد، به پایان رسید. با این حال، برای سیاستگذاران ایالات متحده - حداقل از نظر روانی - این دوران همچنان ادامه دارد. «این نفت ماست» عبارتی است که اغلب در واشنگتن می‌شنویم. این صداها به‌ویژه در طول تهاجم غیرقانونی امریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ بلند بود.

بازار مالی در مقابل بازار انرژی

برای درک واقعی هسته درگیری در اوکراین - جائی که یک جنگ نیابتی در جریان است - باید این تقابل را به این ترتیب تجزیه کرد: ایالات متحده و متحدان اروپائی آن، که بخش مالی جهانی را نمایندگی و از آن حمایت می‌کنند، اساساً درگیر نبردی علیه بخش انرژی جهانی هستند.

در ۲۲ سال گذشته، ما دیده‌ایم که چاپ پول کاغذی برای دولت‌ها چقدر آسان است. تنها در سال ۲۰۲۲، دالر امریکا بیشتر از کل تاریخ خود، پول کاغذی چاپ کرده است. از طرف دیگر می‌دانیم که انرژی قابل چاپ نیست. و برای واشنگتن در این زمینه یک مشکل اساسی نهفته است: بخش مواد خام می‌تواند از صنعت مالی پیشی بگیرد.

وقتی در سال ۲۰۰۵ کتابم «پوکر انرژی» را نوشتم، به مسأله ارز نیز پرداختم، یعنی این که آیا نفت در بلندمدت با دالر امریکا معامله خواهد شد یا خیر. با افراد و طرف‌های خودم در کشورهای عرب اوپک که در آن زمان با آنها صحبت کردم، به اتفاق آراء گفتند که دالر امریکا تغییر نخواهد کرد. با این حال، ۱۷ سال بعد، این دیدگاه بشدت تغییر کرده است.

همانطور که امسال در بحث با چینی‌ها برای مبادله نفت به یوان نشان داده شد، ریاض در حال استقبال از ایده تجارت نفت با ارزهای دیگر است. سعودی‌ها نیز مانند دیگر کشورهای غرب آسیا و جنوب جهانی به خرید از روسیه ادامه داده و ترجیح می‌دهند تحریم‌های غرب بر مسکو را نادیده بگیرند و به‌طور فزاینده‌ای برای شرایط جدید جهانی چندقطبی آماده می‌شوند.

بنابراین، واشنگتن دیگر توانائی خود را برای اعمال نفوذ مطلق بر اوپک، که اکنون از نظر ژئوپلیتیکی به عنوان اوپک + گسترش یافته و تغییر موقعیت داده است، حفظ نمی‌کند.

واکنش ایالات متحده: بین سرپیچی و خشم

اجلاس وزیران اوپک پلاس در ۶ اکتوبر پیش‌گویی آشکار از این شرایط جدید بود. تنش‌های ذاتی بین دو جهان‌بینی بلافاصله پس از اجلاس در اتاق مطبوعات آشکار شد، جایی که وزیر نفت عربستان، از خبرگزاری غربی رویترز و روزنامه‌نگاران امریکائی اوپک که با حمله به سیاست اوپک مدعی بودند «اقتصاد جهان را به گروگان گرفته است» شدیداً انتقاد کرد و آنان را سر جای خود نشاناد.

روز بعد، کاخ سفید با اکراه سیاست سختی را اعلام کرد. کاهش تولید اوپک پلاس و اشنگتن را بین قهر و انتقام - به‌ویژه نسبت به سعودی‌ها که زمانی مطیع بودند - سرگردان کرده است. چند هفته دیگر انتخابات میان دوره‌ای ایالات متحده برگزار خواهد شد و پیامدهای افزایش قیمت سوخت بدون شک در پای صندوق‌های رأی محسوس خواهد بود. نزدیک به یک سال است که جو بایدن، رئیس‌جمهور امریکا، عرضه سوخت ایالات متحده را از طریق ذخایر ستراتیژیک نفت افزایش داده است، اما نتوانسته قیمت نفت و تورم ناپایدار را تنظیم کند. کنگره امریکا تهدید کرده است که از لایحه موسوم به «نوپک» - به‌بهانه قانونی ضد انحصار - برای مصادره دارائی‌های دولت‌های اوپک استفاده خواهد کرد.

این مفهوم دهه‌هاست که در کاپیتول هیل شناور بوده است، اما این بار ممکن است احساسات غیرمنطقی جدید شتاب بیشتری داشته باشد. اما اقدامات خصمانه یا تهدیدآمیز ایالات متحده احتمالاً نتیجه معکوس خواهد داد و حتی به تغییرات ژئوپلیتیکی در غرب آسیا که در سال‌های اخیر از مدار ایالات متحده خارج شده است، سرعت می‌بخشد. بسیاری از پایتخت‌های عربی سرنگونی حسنی مبارک، رئیس‌جمهور مصر در سال ۲۰۱۱ را فراموش نکرده‌اند، و این که ایالات متحده چقدر سریع متحد طولانی‌مدت خود را ترک کرد.

«به این می‌گویند اقتصاد، احمقانه است»

قیمت نفت لرزه‌نگاری از اقتصاد جهانی و همچنین ژئوپلیتیک جهانی است. با کاهش تولید، اوپک پلاس بسادگی در حال برنامه‌ریزی برای پیش‌بینی عواقب رکود آتی است. علاوه بر این، برخی از کشورهای تولیدکننده با توجه به شکاف سرمایه‌گذاری که از سال ۲۰۱۴ ادامه دارد، در ایجاد ظرفیت‌های جدید ناکام‌اند: اگر سرمایه‌گذاری عمده‌ای در بخش نفت وجود نداشته باشد، کاهش قیمت نفت بسادگی قابل اجراء نیست.

انتظار می‌رود از ۵ دسمبر وضعیت عرضه انرژی، زمانی که تحریم نفتی اعمال شده توسط اتحادیه اروپا اجرائی می‌شود، از این هم بدتر شود.

قوانین اساسی عرضه و تقاضا در نهایت بر بسیاری از انحرافات در بازارهای کالائی حاکم خواهد بود. تحریم‌های ضد روسیه که توسط اتحادیه اروپا و سایر کشورها (در مجموع ۴۲ کشور) اعمال شده است، عرضه جهانی را مختل کرده که عواقب عرضه و قیمت‌گذاری مصنوعی را به‌دنبال دارد.

دو بحران بزرگ مالی جهانی - املاک و مستغلات و بانک‌ها در سال ۲۰۰۸، و بیماری همه‌گیر کووید در سال ۲۰۲۰ - منجر به چاپ بیش از حد پول کاغذی شد. از قضا، این چین بود که اقتصاد فلج جهانی را از اولین بحران خارج کرد: بیجینگ در سال ۲۰۰۹/۱۰ با عملکردی چون لوکوموتیو جهانی کل بازار کالا را با وارد کردن یوان به سیستم‌های تجاری تثبیت کرد.

چین، ماشینی که خوب روغن‌کاری شده است

تا اوایل دهه ۱۹۹۰، چین مصرف نفت خود را با تولید نفت داخلی، بین ۳ تا ۴ میلیون بشکه در روز تأمین می‌کرد. اما پس از پانزده سال و رشد سریع اقتصاد، چین به بزرگترین واردکننده نفت جهان تبدیل شد. این وضعیت نشان‌دهنده نقش حیاتی بیجینگ در بازار جهانی نفت است. در حالی که عربستان سعودی و آنگولا تأمین‌کنندگان اصلی نفت هستند، روسیه تأمین‌کننده اصلی گاز چین است. همانطور که زمانی نخست‌وزیر سابق ون جیابائو بدرستی اشاره کرد: «هر مشکل کوچکی که در ۱/۳ میلیارد ضرب شود، در نهایت به یک مشکل بسیار بزرگ تبدیل می‌شود.»

در ۲۰ سال گذشته، من استدلال کرده‌ام که خطوط لوله و خطوط هوایی به سمت شرق حرکت می‌کنند نه غرب. مسلماً یکی از بزرگترین اشتباهات روسیه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و قراردادهای یک بازار امیدوارکننده اما ناسپاس اروپایی بود. لغو پروژه جریان جنوبی در سال ۲۰۱۴ باید درسی برای مسکو می‌بود که از سال ۲۰۱۷ نورد استریم را گسترش ندهد. زمان، اعصاب و پول برای توسعه شبکه به سمت شرق خیلی بهتر می‌توانست هزینه شود.

هرگز در مورد اوکراین نبوده است

از زمان آغاز درگیری نظامی اوکراین در فیبروری ۲۰۲۲، ما اساساً شاهد آن هستیم که صنعت مالی تحت رهبری غرب چگونه جنگ را علیه صنعت انرژی تحت سلطه کشورهای شرق به راه انداخته است. شتاب همیشه با دومی خواهد بود، زیرا همانطور که در بالا گفته شد، خلاف پول، انرژی قابل چاپ نیست. حجم نفت و گاز مورد نیاز برای جایگزینی منابع انرژی روسیه را نمی‌توان ظرف یک سال در بازار جهانی یافت. هیچ کالانی جهانی‌تر از نفت نیست. هرگونه تغییر در بازار نفت همواره بر اقتصاد جهان تأثیر خواهد گذاشت. «نفت ملت‌ها را می‌سازد و می‌شکند». این نقل قولی است که مظهر اهمیت نفت در شکل‌دهی نظم‌های جهانی و منطقه‌ای است، همانطور که در غرب آسیا در دوران پس از جنگ جهانی اول اتفاق افتاد: ابتداء خطوط لوله آمدند، سپس محدودیت‌ها فرا رسید. زکی یمانی، وزیر نفت سابق عربستان سعودی، زمانی اتحادهای نفتی را قوی‌تر از ازدواج‌های کاتولیک توصیف کرد. اگر اینطور باشد، پس ازدواج قدیمی امریکا و عربستان در حال حاضر دارد از هم می‌گسلد و روسیه از اروپا درخواست طلاق داده است.

[* https://thecradle.co/Article/Analysis/۱۶۸۲۵](https://thecradle.co/Article/Analysis/۱۶۸۲۵)

** - دکتر کارین کنایسل، تحلیلگر انرژی و نویسنده ۱۴ کتاب در زمینه انرژی و موضوعات دیگر است. او از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ وزیر امور خارجه اتریش بود و به مدت ۱۰ سال در سرویس خارجی کار کرد. کارین به زبان عربی کلاسیک و سایر زبان‌ها مسلط است و در حال حاضر در لبنان مستقر است و در آنجا مشغول کار بر روی یک کتاب آینده است.